

LEPEDŐGÚZS

Tarthatatlan állapotok alakultak ki a magyar pszichiátriákon

A kiskunhalasi botrány, a bólyi beteg vagy az autista fiú halála, most pedig egy vidéki asszony pszichiátriai kálváriája- a közelmúlt eseményei a jogvédő szervezetet lépésekre kényszerítette: a PÉF Brüsszelhez fordul, hogy a betegek jogainak érvényt szerezzenek.

A héten újabb rendőrségi vizsgálat indult a kiskunhalasi pszichiátrián: most egy 28 éves beteg törte el a csuklóját. Az intézet ellen tavaly januárban indult ügyészségi nyomozás, mert az egyik alkalmazott és egy volt kolléganője szerint a hetes osztályon megalázták, verték és szexuálisan bántalmazták a betegeket.

Az ügyet már tárgyalja a bíróság. Közben azonban folyamatosan újabb és újabb nyomozások indulnak az intézettel szemben sikkasztás, csalás és okirat hamisítás miatt. Az intézmény új vezetője szerint az ilyen súlyos pszichiátriai betegeket speciális intézetekben kellene kezelni. Ugyancsak a napokban vesztette egy autista férfi az életét, négy kórházban hiába vizsgálták, nem találták meg a torkán éktelenkedő tályogot. És a legfrisebb eset, amivel maga a hozzátartozó keresett meg minket: egy 76 éves, korábban egyetemi tanárként és kutatóként is dolgozó közgazdász asszony él most már hetek óta lánya leírása és az ott készített felvételek tanúsága szerint embertelen körülmények között. A néni parkinsonos beteg, aki középsúlyos demenciában szenvedett – legalábbis addig, amíg az egyik vidéki kórház pszichiátriájára nem került. A történet egészen friss, néhány hete ugyanis az asszony még bevásárolni járt, élte az életét, ma viszont magatehetetlenül, többnyire öntudatlan állapotban vegetál.

„2011 április elején szükséges volt a gyógyszerezésnek módosítása mivel mozgása pár nap leforgása alatt jelentősen romlott. Addig ki tudott mozdulni a lakásból, bevásárolt, tehát nem volt helyhez kötve. Sajnos a váltás jelentősen változtatta viselkedését és egy esti elkóborlás után bekerült a fehérvári női pszichiátria zárt osztályára kivizsgálás, illetve a gyógyszer beállítás miatt. Ez 2011 április 19-én éjjel történt” – idézi fel édesanyja történetét Erika. A bekerülésekor utáni 2. naptól járás és egyre inkább mozgásképtelen. A pszichés változások miatt próbálták, próbálják változtatni adagját. „Az eltelt 2 hétben egyetlen alkalommal sikerült úgy meglátogatnom anyámat, hogy nem volt lekötözve. Illetve akkor is le volt, de akkor „csak” a derekán. Ezt én nem is lekötözésnek mint inkább gúzsba kötésnek hívom, ami számomra döbbenetes. Ma már az állatnak is inkább hámot tesznek fel, ha szükség van rá, mert a póráz embertelen. Hát ez annál rosszabb. Anyám naponta több órát töltött egy műanyag székre kötözve, úgy hogy az alkalmazott lepedőt a nyakán átvetve – ezzel a fejét a hasára leszorítva – a székhöz hátul kötötték egy jó nagy csomóval a derekánál, nehogy véletlen hátra tudjon dőlni. A fejét így felemelni képtelen, és az egyébként is rossz agyi keringés(meszesedés) még inkább korlátozva van. Ebben a pozícióban a fejét felemelni nem tudja, gyakorlatilag 90 fokos szöveget zár be a nyaka és a gerince” – részletezi a helyzetet Erika, akinek többszöri reklamálására a személyzet mindig ugyanazt a választ adta: erre azért van szükség, mert nem volt hajlandó elfogyasztani az ételt, hadakozott az ápolóval (valószínűleg bárki ezt tenné a helyében), illetve, hogy ne menjen el, mert elesik.

„Nem tudom pontosan mennyi időt töltött naponta ebben a testhelyzetben, de több órás időszakokról van szó. Délelőtt délután mindig így találok. Igazából számomra lassan inkább úgy merült fel a kérdés, hogy mennyi volt az az idő amit nem ebben a pozícióban kellett eltöltenie. Most lényegében magatehetetlen, pár hét alatt romlott így le az állapota. Addig pedig egyelőre nem engedik ki a kórházból, ameddig infúziót kell kapnia” – meséli kétségbeesve a panaszos, aki mindenhol csak falakba ütközött. Fényképeket és videó felvételeket is készített édesanyjáról, ezekkel a Pszichiátriai Betegek Érdekvédelmi Fórumához fordult. Radó Iván, a szervezet elnöke

pedig az elmúlt időszak összes, botrányos ügyét összeszedte, s most levélben fordul a Brüsszelhez, pontosabban a mentális betegek nemzetközi szervezetéhez.

„Megírtuk, hogy Magyarországon a pszichiátriában állóháború és „hadi pszichiátria” folyik. A betegekre sem pénz, sem idő nem jut. Jóllehet a pszichiáterek többsége (már akik Magyarországon maradtak a rossz viszonyok és a megalázó fizetések ellenére) jóindulattal és erejüket megfeszítve próbál dolgozni, a körülmények tragikusak. Sem pszichiátriai, sem pszichoszociális rehabilitáció nem létezik. A magyar pszichiátria hátat fordít a pszichiátriai betegotthonokban történő hajmeresztő abúzusoknak is. Annak ellenére, hogy közel húsz éves szabályozás rendel el a nappali gondoskodást nyújtó intézmények létrehozását és fenntartását, ezt a gyakorlatban széleskörű bojkott övezi, minden jogkövetkezmény nélkül” – fogalmaz az elnök, aki kollégáival ugyan rendszeresen figyeli és jár ki az intézményekbe, s talál sokszor elképesztő állapotokat. Radó Iván szerint azonban, hacsak nem bűncselekményről van szó, a szakmának, a kollégiumoknak nincs hatásköre bárhol is eljárni. Így például akkor sem, mint a néni esetében, ha szakszerűtlenül látják el a beteget, vagy méltatlan körülmények között vannak elhelyezve.

Kurimay Tamás, a Magyar Pszichiátriai Társaság elnöke szerint a társaságnak nem feladata az ilyen esetek kivizsgálása, az a hatóságok dolga, abban van szerepük, hogy felmérjék és bemutassák a rendszer hiányosságait. A vezető szerint minden esetet a másik oldalról is meg kell nézni, tény azonban, hogy az elmúlt évek szétzilálták a rendszert, a folyamatos pénzhiány, a szakemberek és a szakképzett munkaerő elvándorlása súlyos nehézségeket okoz az ellátásban. Az elnök azonban most bíz a változásban. „A kormány most egy 10 milliárdos rehabilitációs pályázatot írt ki, aminek 45 százalékát kell a pszichiátria területén felhasználni, de a Semmelweis terv is kiemelt helyen kezeli a pszichiátriát. A mi javaslatunk az, hogy legyen külön finanszírozása az országos intézetnek, ez jelenjen meg a költségvetési sorban és szeretnénk, hogy ez már a jövő évi költségvetésben szerepeljen.” Így nyilvánvalóan gyorsabban lehetne létrehozni az intézetet.

A WHO egyébként már 3 évvel ezelőtt tragikus képet festett a magyar pszichiátria helyzetéről, s azt prognosztizálta: ha nem történik változás, vész helyzetbe kerül a magyar pszichiátria. A legégetőbb gondnak jelezte, hogy nincs meg a szociális és rehabilitációs ellátórendszer, ahová a súlyos betegek az akut baj után kerülhetnének, az ápolói létszám terén pedig drámai helyzetről beszéltek.

Kun J. Viktória